

Plan
Odnowy Miejscowości
Chrośle

na lata
2009-2016

Luty 2009

Spis treści

1.	Wstęp i powiązanie z dokumentami strategicznymi gminy	4
2.	Charakterystyka miejscowości	8
2.1.	Położenie administracyjno-geograficzne	8
2.2.	Rys historyczny	10
2.3.	Funkcja miejscowości	13
2.4.	Opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb kulturalno-społecznych mieszkańców	14
2.5.	Rolnictwo, użytkowanie gruntów	15
2.6.	Ludność	17
2.7.	Bezrobocie	20
2.8.	Pomoc społeczna	23
2.9.	Gospodarka	24
2.10.	Kultura – życie kulturalne	24
3.	Inwentaryzacja zasobów	26
3.1.	Zasoby przyrodnicze	26
3.1.1.	Warunki geomorfologiczne	26
3.1.2.	Lasy	27
3.1.3.	Gleby	27
3.1.4.	Kopaliny	27
3.1.5.	Wody powierzchniowe	28
3.1.6.	Formy ochrony przyrody	30
3.2.	Zasoby kulturowe	30
3.2.1.	Zabytki architektury sakralnej i miejsca kultu religijnego	30
3.2.2.	Inne obiekty zabytkowe	31
3.2.3.	Obiekty kulturalne użyteczności publicznej	31
3.3.	Zasoby mieszkaniowe	32
3.4.	Zasoby oświatowe	32
3.5.	Zasoby infrastrukturalne.....	32
3.5.1.	Sieć komunikacyjna	32
3.5.2.	Wodociągi i kanalizacja	33
3.5.3.	Gaz i ogrzewanie	33
3.5.4.	Telekomunikacja i poczta	34
3.6.	Zasoby turystyczne	34
4.	Analiza SWOT	36
5.	Kierunki rozwoju miejscowości Chrośle	38

6.	Planowane działania w perspektywie 7 lat (2009-2016)	39
7.	Harmonogram realizacji projektów	44
8.	Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości	45
9.	Monitorowanie Planu Odnowy Miejscowości	46
9.1.	Monitoring rzeczowy	46
9.2.	Monitoring finansowy	47
10.	Public Relations Planu Odnowy Miejscowości	48
Spis tabel		49
Spis rysunków		50

1. Wstęp i powiązanie z dokumentami strategicznymi Gminy

Plan Odnowy Miejscowości Chrośle został opracowany na podstawie dostępnych w tym czasie wersji dokumentów programowych i strategicznych, regulacji prawnych oraz danych i dokumentów dotyczących rozwoju miejscowości Chrośle.

Plan Odnowy Miejscowości Chrośle jest narzędziem niezbędnym w procesie planowania zadań służących rozwojowi obszarów wiejskich w tej miejscowości. Dokument obejmuje charakterystykę miejscowości Chrośle, w tym określa jej lokalizację, historię, funkcję, opisuje obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb kulturalno-społecznych mieszkańców, użytkowanie gruntów, sytuację demograficzną, bezrobocie, pomoc społeczną, gospodarkę oraz życie kulturalne (charakterystyka miejscowości). Identyfikuje również zasoby przyrodnicze, kulturowe, mieszkaniowe, oświatowe, infrastrukturalne oraz turystyczne występujące na terenie Chrośla. Plan Odnowy Miejscowości Chrośle dotyczy lat 2009–2016. Podstawową jego część stanowi opis zasobów wsi i tkwiącego w niej potencjału oraz możliwości organizacyjnych mieszkańców. Dzięki diagnozie stanu w ramach analizy SWOT przedstawia analizę mocnych i słabych stron, jak również szans i zagrożeń miejscowości. Określa kierunki rozwoju miejscowości Chrośla oraz wyznacza zadania polegające na poprawie jej sytuacji w poszczególnych obszarach rozwoju.

W dokumencie zaprezentowano również harmonogram realizacji projektów, system wdrażania oraz sposoby monitorowania i system komunikacji społecznej.

W pracach nad przygotowaniem niniejszego Planu uwzględniono i przeprowadzono spotkania w ramach konsultacji społecznych. W debacie wzięli udział przedstawiciele Urzędu Gminy, Sołectwa Chrośle, jednostek organizacyjnych Gminy.

Obowiązek stworzenia planu wynika z zapisów Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 - służącego wpieraniu obszarów i społeczności wiejskich. Plan Odnowy Miejscowości jest dokumentem programowym, który integruje potrzeby społeczności lokalnej w zakresie ładu kulturowo – ekologicznego, społecznego, gospodarczo – infrastrukturalnego. W swoich ustaleniach bazuje na dokumentach i programach planistycznych będących podstawą polityki regionalnej zarówno na poziomie krajowym, wojewódzkim jak i powiatowym. Zgodność Planu Odnowy Miejscowości ze strategicznymi dokumentami planistycznymi jest warunkiem koniecznym jego skutecznej realizacji.

Plan Odnowy Miejscowości Chrośle jest zgodny z następującymi dokumentami strategicznymi Gminy Nowe Miasto Lubawskie:

1) Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Nowe Miasto Lubawskie

Plan odnowy miejscowości wsi Chrośle wpisuje się w Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Nowe Miasto Lubawskie, który szereguje cele rozwoju gminy w trzech Priorytetach:

Priorytet I: Poprawa zagospodarowania infrastrukturalnego obszaru gminy

Priorytet II: Poprawa zagospodarowania w infrastrukturę społeczną obszaru powiatu

Priorytet III: Rozwój Zasobów Ludzkich

Do najważniejszych celów cząstkowych PRL należą:

1. Budowa i modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków,
2. Budowa i modernizacja urządzeń do zaopatrzenia w wodę i poboru wody,
3. Budowa i modernizacja dróg gminnych,
4. Wprowadzenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami,
5. Poprawa jakości powietrza oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
6. Kompleksowe uzbrojenie terenu pod inwestycje,
7. Budowa i modernizacja gminnej bazy kulturalnej,
8. Budowa i modernizacja gminnej bazy turystycznej,
9. Poprawa stanu lokalnej infrastruktury społecznej,
10. Stworzenie systemu aktywizacji zawodowej grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (*Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2004-2006 oraz 2007-2013. 2004*)

2) Strategię Obszaru Lokalnego Nowe Miasto Lubawskie oraz Gminy Nowe Miasto Lubawskie i Kurzętnik.

Misja obszaru sformułowana przez autorów Strategii brzmi Ziemia nowomiejska integruje dla tworzenia:

- nowych miejsc pracy,
- ochrony środowiska,
- wzrostu wykształcenia,
- bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców,

- rozwoju turystyki i kultury.

Tabela 1

Wizja obszaru Nowe Miasto Lubawskie w perspektywie roku 2010 i dalszej

Grupa odniesienia	Treść pożądanego stanu obszaru dla grupy odniesienia
Mieszkańcy obszaru	<ol style="list-style-type: none"> 1. Praca i mieszkanie dla każdego 2. Powszechny dostęp do edukacji, kultury i sportu
Władze samorządowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykształcone, komunikatywne władze o dużym autorytecie i poparciu społecznym 2. Operatywni liderzy
Przedsiębiorcy i inwestorzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pełna infrastruktura techniczna „pod inwestycje” 2. Stabilne zasady inwestowania 3. Odpowiednio wykształcone zasoby pracy
Rolnicy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wieś wielofunkcyjna 2. Pełna specjalizacja i wysoka towarowość produkcji rolnej 3. Zróżnicowane formy własnościowe gospodarstw rolnych i spółdzielni

Źródło: Plan Strategiczny obszaru lokalnego Nowe Miasto Lubawskie oraz gminy Nowe Miasto Lubawskie i Kurzętnik. 1998.Gdańsk s.23

3) Program ochrony środowiska Gminy Nowe Miasto Lubawskie

Celem strategicznym, czyli misją powiatu nowomiejskiego, a więc i gmin wchodzących w jego skład, jest „Proekologiczny rozwój powiatu – działanie w kierunku osiągnięcia wysokiej świadomości ekologicznej społeczeństwa, zachowania walorów środowiskowych, krajobrazowych i przyrodniczych oraz pełna kontrola przestrzegania przepisów w zakresie ochrony środowiska i przyrody, zmierzające do osiągnięcia pozycji lidera w województwie w zakresie czynnej ochrony środowiska”.

Zadania przedstawione w harmonogramie planu wynikają bezpośrednio z zapisów Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010, Programu Ochrony Środowiska Powiatu Nowomiejskiego, Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Nowe Miasto Lubawskie, Planu Strategicznego Obszaru Lokalnego miejscowości Nowe Miasto Lubawskie oraz Gmin Kurzętnik i Nowe Miasto Lubawskie, a także diagnozy stanu środowiska w gminie Nowe Miasto Lubawskie.

I tak do celów głównych planu zaliczone zostały:

- wzrost świadomości ekologicznej,

- zagospodarowanie przestrzenne uwzględniające wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu,
- ochrona ekosystemów wodnych,
- ochrona jakości wód,
- rozwój turystyki niezagrażający stanowi środowiska,
- dobry stan atmosfery,
- ochrona przyrody, bioróżnorodności i puli genowych,
- ochrona gleb przed degradacją,
- optymalna lesistość,
- racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych, materiałów i energii (*Program ochrony środowiska Gminy Nowe Miasto Lubawskie na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011 2004*).

4) Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nowe Miasto Lubawskie

Plan jest również zgodny z dokumentami o znaczeniu ponadlokalnym. Są to:

- 1) Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Nowomiejskiego na lata 2004 – 2006 oraz 2007 – 2013**
- 2) Strategia Rozwoju Powiatu Nowomiejskiego na lata 2007 – 2013**
- 3) Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020**

2. Charakterystyka miejscowości

2.1. Położenie administracyjno-geograficzne

Miejscowość Chrośle położona jest w gminie wiejskiej Nowe Miasto Lubawskie w powiecie nowomiejskim. Powiat, zaś zlokalizowany jest w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Sąsiaduje z powiatem działdowskim od wschodu, iławskim od północy, grudziądzkim od zachodu i brodnickim od południa.

Rys. 1. Położenie powiatu nowomiejskiego na tle województwa

Źródło: www.zpp.pl

Gmina wiejska Nowe Miasto Lubawskie sąsiaduje natomiast z gminą miejską Nowe Miasto Lubawskie, gminą Grodziczno, Kurzętnik i Biskupiec Pomorski oraz gminami powiatu iławskiego – Lubawa i Iława. Dokładne położenie gminy przedstawia poniższy rysunek.

Rys. 2. Położenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie na tle powiatu nowomiejskiego

Źródło: www.zpp.pl

Wieś Chrośle położona jest ok. 6 km na północny zachód od Nowego Miasta Lubawskiego, przy drodze powiatowej Łąki Bratiańskie - Iława.

Rys. 3. Miejscowość Chrośle na tle gminy

Źródło: Zbiory Urzędu Gminy Nowe Miasto Lubawskie

W świetle fizyczno – geograficznego podziału Polski miejscowość Chrośle leży (tak jak cała Gmina Nowe Miasto Lubawskie) w obrębie makroregionu Pojezierza Chełmińsko – Dobrzyńskiego. Jej obszar znalazł się w zasięgu ostatniego zlodowacenia skandynawskiego, stąd rzeźba terenu posiada cechy charakterystyczne dla krajobrazu młodoglacjalnego. Bardzo urozmaicona rzeźba terenu jest efektem erozyjnej i akumulacyjnej działalności lądolodu.

Klimat miejscowości Chrośle nie odbiega od klimatu całego powiatu nowomiejskiego. Charakteryzuje się dużą zmiennością. Średnie temperatury wahają się ok. 7,0 - 7,5 °C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą ok. 17,5 °C, a najzimniejszym miesiącem luty (- 4,1 °C). Długość okresu wegetacyjnego wynosi ok. 165 dni. Przeciętne wieloletnie sumy opadów wynoszą ok. 598 mm.

2.2. Rys historyczny

Chrośle zostało założone w 1340 roku na prawie chełmińskim. Takie wsie płaciły tylko czynsz, praktycznie nie znano danin w naturze. Gospodarka rolna opierała się na trójpółowce, ziemia była skomasowana, mierzona w łanach chełmińskich (1 łan około 16,8 ha). W tej okolicy powstały duże wsie liczące 40-60 łanów. Poszczególne kmiecie otrzymali około 2 łanowe gospodarstwa, sołtys otrzymywał największy dział, liczący około 1/10 obszaru wsi. Powodowało to powstanie dużych gospodarstw gburkich. W gospodarstwach takich stale zatrudniano pracowników-zagrodników (zwanych dawniej ogrodnikami), którzy mieszkali na 3 morgowych gospodarstwach. W okresie żniw zatrudniano pracowników sezonowych. *„W tych warunkach gospodarstwa kmiece w Prusach rozwijać mogły produkcję rolną przeznaczoną na zbył w ramach upowszechniającej się gospodarki towarowo-pieniężnej, szczególnie zaś w licznych miastach.* Wsie na prawie chełmińskim posiadały też własny samorząd i własne sądownictwo na czele z sołtysem.

Pierwszym sołtysem w Chroślu był Tileman Freymfald. Według dokumentu lokacyjnego wioska otrzymała 47 łanów ziemi oraz 12 mórg, z czego sołtys otrzymał 5 łanów i 1/3 opłat sądowych. Pleban dostał 4 łany. Mieszkańcy wsi mieli obowiązek płacenia czynszu i prac szarwarkowych po 2 dni rocznie z łana ziemi.

W ówczesnych dokumentach nazwę zapisano jako *Kruszeli*, razem z wsią powstała tu również parafia w diecezji pomezjańskiej. Kościół był pod wezwaniem św. Wawrzyńca.

Wioska stanowiła własność państwa zakonnego. W 1414 roku podczas przemarszu wojsk polskich duże straty poniosła miejscowa plebania, które wyceniano na 1 000 grzywien. Jednak dość szybko wioska podniosła się z upadku. Dane z 1438 roku informują o 38 łanach w tej wsi, z czego 9 nie było zasiedlonych i obsiewanych. Chłopi płacili po 15 szkojców podatku rocznie, notowano tutaj karczmę z 7 wiardunkami czynszu.

Po II pokoju toruńskim Chrośle stało się wsią królewską w ramach starostwa bratiańskiego.

Po wojnach z XV wieku odbudowano miejscowy kościół, w końcu tegoż stulecia proboszczem był Mikołaj Teoderici. W kościele znajdował się kamień nagrobny z napisem: *„Jan Działyński, syn Mikołaja, wojewody chełmińskiego, starosty bratiańskiego. Umarł 1588.”* Czyżby Jan Działyński został pochowany w tym kościele?

Szczegółowy opis wsi pochodzi z 1570 roku z ówczesnego spisu podatkowego. Według niego mieszkało tutaj 14 gburów płacących po 14 groszy podatku rocznie. Mieszkał tu jeden bartnik płacący 20 groszy. Trzech zagrodników „*bez roli*”, płacących 2 grosze. Była też karczma płacąca 12 groszy od „szynkowania” alkoholi. Sołtys w Chroślu posiadał 5 włók i płacił 12 groszy podatku rocznie.

W XVI wieku nadal istniał w tej wsi kościół. Ostatni proboszcz w Chroślu, Walenty, zmarł w 1600 roku, a w następnych latach kościół uległ zniszczeniu. Dopiero w 1612 roku proboszcz ze Skarlina, Paweł, wybudował tu nowy kościół, który jako filialny został przyłączony do parafii w Skarlinie. Od 1730 roku podlegał parafii w Radomnie.

W pierwszej połowie XVII wieku istniała tu szkoła parafialna, która została zniszczona w czasie najazdu szwedzkiego.

Jeszcze w pierwszej połowie XVII wieku była to dosyć spora wioska, zapisano w lustracjach iż *„Było (...) gburów 4, każdy miał włók 2, płacili czynszu dorocznego z włóki po florenie 1, owsa korzec i kur dwoje. Przytym rabiali po cztery dni w tydzień. Zatem w wiosce mieszkało 4 bogatych chłopów (gburów), sołtys i pewna grupa uboższych chłopów*

Lustracja dóbr królewskich z 1664 roku, a więc po niszczącym „potopie szwedzkim” informowała: *Teraz nie masz tylko jeden gbur, który powinność odprawuje, płaci ze dwóch włók czynszu gołego floreny 2. owsa korcy 2, kur 4, robi (...) po cztery dni w tydzień. Szółtys Paweł Wichorowski ma włók 5 (...). Ten lubo według przywileju*

[krzyżackiego z 1340 roku] wolen od wszelkich powinności, jednak dawnym zwyczajem do drugich sołtysów przykłada się na przystawę zamkowego, który za wszystkich sołtysów nad robotami stawa. Karczma jest, do której należy włók 3. Te trzyma Wojciech Kawatek nowo zasadzony, piwo pańskie szynkuje. Dani płaci rocznie na ś. Marcin florenów 3, owsa korcy 3, gr. 18. Nadto we żniwa zwieść powinien do stodoły pańskiej zboża swoim sprzężajem. (....). Ogrodników jako przed tym tak i teraz nie masz tylko 2, którzy ręczną robotę powinni. Z osobna ogrodników wiejskich 2. Insze role pusto leżą. Kościół w tej wsi jest w drzewo murowany, (....), Do niego włók 4. Tacą dają z włóki pół korca żyta, pół korca owsa.

Wizytacja kościelna przeprowadzona w końcu lat sześćdziesiątych XVII wieku wymienia kmieci mieszkających w tej wsi, byli to: *Jędrak, Lizaiek, Jadamek, Kuca, Pirotek, Kielik, Liszek, Wronka, Małyk, Mrówka*, sołtysem był nadal Wichorowski (Wychorowski).

Niewiele danych zachowało się z XVIII wieku, w tym czasie była to nadal wioska królewska zarządzana przez starostów bratiańskich. Od 1772 roku stanowiła majątek rządowy, pruski.

W 1747 roku odnowiono miejscowy kościół, ale w 1776 roku ostatecznie go rozebrano.

W 1880 roku Chrośle zajmowało obszar 3 023 mórg, naliczono tutaj 55 domów mieszkalnych, wśród mieszkańców było 321 katolików i 120 ewangelików. Notowano szkołę powszechną.

Miejscowość Chrośle w czasie spisu powszechnego z 1921 roku liczyła 61 domów i 413 mieszkańców, wśród nich 347 osób podało wiarę katolicką, 66 ewangelicką. Pod względem narodowościowym notowano 391 Polaków i 22 Niemców. W tym czasie Chrośle stanowiły samodzielną gminę wiejską w ramach powiatu lubawskiego.

W okresie międzywojennym działała tu szkoła powszechna, w 1928 roku uczyło się w niej 48 dzieci, szkoła miała jedną klasę i jednego nauczyciela.

Aż do połowy lat 30 XX wieku Chrośle stanowiło oddzielną gminę wiejską należącą do powiatu lubawskiego. Sąd powiatowy znajdował się w Nowym Mieście, sąd okręgowy w Toruniu. Największymi właścicielami ziemskimi byli: Jan Gawrzycki (57 ha) i Faustyn Marchlewski (120 ha). We wsi działał zakład rzeźniczy A. Desinga i zajazd H. Kaszewskiego.

Według opisu z końca lat trzydziestych XX wieku była to „Wieś zabudowana w kształcie widlicy leży w obniżeniu wysoczyzny morenowej na zachód od doliny Drwęcy, na północ od wsi występują torfowiska. Przez wieś przebiega szosa z Nowego Miasta Lubawskiego do Iławy. Ugory na północnym-wschodzie noszą nazwę Pruski, łąki na pn-zach-Kapitan. Ludność 424 (rodzin robot, rolnych 14). Budynków ogółem 178, w tym mieszkalnych 60, przemysłowych 8, domy starsze drewniane, kryte słomą nowsze murowane, kryte papą lub dachówką. Obszar 771 ha, w tym gruntów ornych 552 ha, sadów i ogrodów 12 ha, łąk 86 ha, pastwisk 53 ha, lasów 21 ha, innych 47 ha. Gospodarstw rolnych 59, w tym gosp. o obszarze do 0,5 ha 4, 0,5 do 1 ha 6, 1-2 ha 6, 2-3 ha 6, 3-4 ha 6, 4-5 ha 5, 5-10 ha 8, 10-20 ha 8, 20-50 ha 7, 50-100 ha 2 i 1 powyżej 100”.

We wsi znajdowała się mleczarnia przerabiająca 1 000 litrów mleka dziennie, 10 rzemieślników, 2 sklepy, karczmy. W tym czasie znajdowała się też już 3 klasowa szkoła publiczna z trzema nauczycielami.

2.3. Funkcja miejscowości

Chrośle jest typową zwartą ulicówką o długości około 1 km, rozmieszczoną wzdłuż szosy powiatowej Iława – Radomno – Nowe Miasto Lubawskie. Dogodne połączenie drogowe z Nowym Miastem Lubawskim (8 km) i Iławą (14 km) sprzyja rozwojowi tej wsi.

Rys. 4. Chrośle z lotu ptaka

Źródło: Zbiory Urzędu Gminy Nowe Miasto Lubawskie

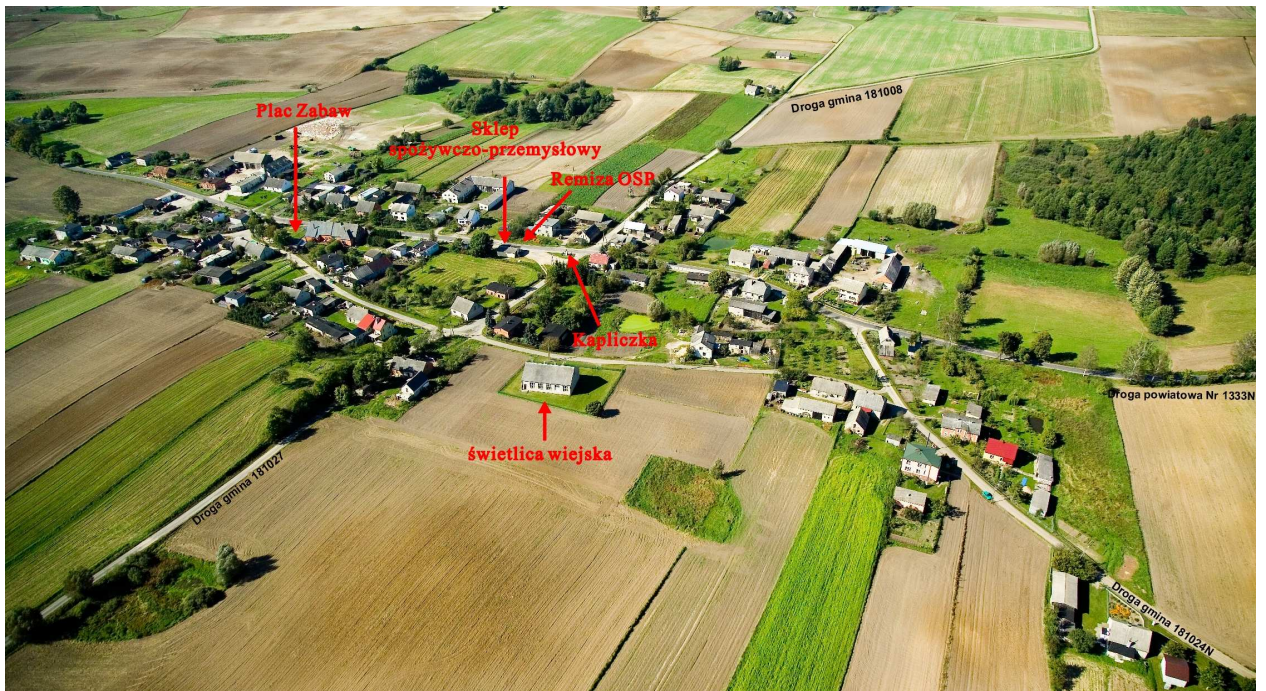
Chrośle to wieś, która pełni przede wszystkim funkcje mieszkalne i rolnicze.

- **funkcja mieszkalna** – przeważa zabudowa jednorodzinna, brak jest domów wielorodzinnych, tzw. bloków. W jednym budynku mieszkają rodziny wielopokoleniowe.
- **funkcja rolnicza** – znakomita większość mieszkańców prowadzi własne rodzinne gospodarstwa rolne;
- rozwijająca się **funkcja turystyczna** – z uwagi na atrakcyjne położenie (bliskość lasów i jezior) oraz walory przyrodnicze wieś ma ogromny potencjał do rozwoju turystyki wiejskiej – w szczególności agroturystyki).

2.4. Opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb kulturalno-społecznych mieszkańców

W przestrzenno – urbanistycznym układzie wsi można wyodrębnić centralny obszar Chrośla, który kształtuje się wzdłuż drogi powiatowej Nr 1333N relacji Iława – Radomno – Nowe Miasto Lubawskie i dróg gminnych Nr 181024N, 181008N, 181027N. Znajduje się tu większość najważniejszych instytucje społecznych i publicznych działających na terenie Chrośla. Są to: Ochotnicza Straż Pożarna, Świetlica wiejska, Kółko Rolnicze. W pobliżu znajdują się również, plac zabaw, kapliczka, sklep spożywczo-przemysłowy, przystanek PKS.

Z uwagi na lokalizację na tym obszarze najważniejszych dla życia społeczno-kulturalnego instytucji pełni on funkcję centrum wsi. Brak jednak w tym miejscu wielofunkcyjnej przestrzeni gdzie mieszkańcy mogliby się spotykać i organizować imprezy kulturalne integrujące społeczność lokalną, co zdecydowanie obniża atrakcyjność obszaru dla mieszkańców jak i dla przyjezdnych. Dlatego też istnieje potrzeba zagospodarowania i uporządkowania tego terenu, który dzięki dogodnemu położeniu może spełniać funkcje społeczno-kulturalne. Ze względu na położenie terenu przy ruchliwej drodze powiatowej niezbędna jest poprawa układu komunikacyjnego w tym obszarze w celu zapewnienia bezpieczeństwa użytkowników.

Rys. 5. Obszaru o szczególnym znaczeniu

Źródło: Zbiory Urzędu Gminy Nowe Miasto Lubawskie

2.5. Rolnictwo, użytkowanie gruntów

Chrośle podobnie jak cała Gmina Nowe Miasto Lubawskie, należy do słabo uprzemysłowionych rejonów województwa warmińsko - mazurskiego.

Podstawę działalności gospodarczej stanowi rolnictwo mało i średnio obszarowe. Znajduje się tu 56 gospodarstw rolnych, które łącznie zajmują powierzchnię 604,3212 ha fizycznych. W strukturze obszarowej gospodarstw rolnych prawie 54 % stanowią gospodarstwa małoobszarowe do 5 ha. Gospodarstwa duże powyżej 15 ha stanowią niewiele ponad 16 % ogólnej liczby gospodarstw w Chroślu, ponad 30 % stanowią gospodarstwa o powierzchni z przedziału od 5 do 15 ha. Przedstawia to poniższa tabela.

Tabela 2

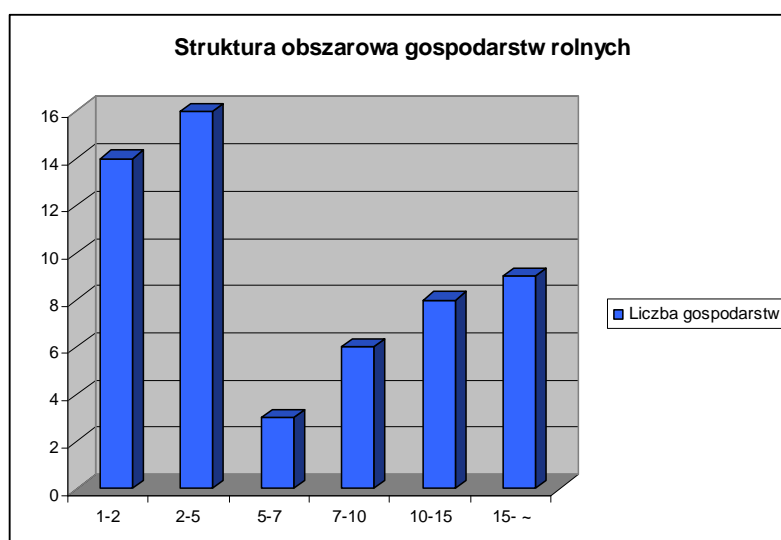
Struktura obszarowa gospodarstw rolnych

Miejscowość	Powierzchnia gospodarstwa w ha	Liczba gospodarstw	Razem powierzchnia w ha
1	2	3	4
Chrośle	1-2	14	16,6153
	2-5	16	46,9634
	5-7	3	18,4300
	7-10	6	40,9979
	10-15	8	100,9468
	15- ~	9	380,3678
	Razem	56	604,3212

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy, stan na dzień 27.01.2009r.

Jak łatwo zauważyć najwięcej gospodarstw rolnych tj. 16 mieści się w przedziale od 2 – 5 ha. Drugą grupą, co do wielkości gospodarstw stanowią gospodarstwa najmniejsze. Liczba takich gospodarstw równa jest 14. Najmniejszą grupę natomiast stanowią gospodarstwa w przedziale od 5 do 7 ha i są to zaledwie 3 gospodarstwa.

Szczegółową strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w miejscowości Chrośle przedstawia poniższy rysunek.

Rys. 6. Struktura obszarowa gospodarstw rolnych

Źródło: Opracowanie własne.

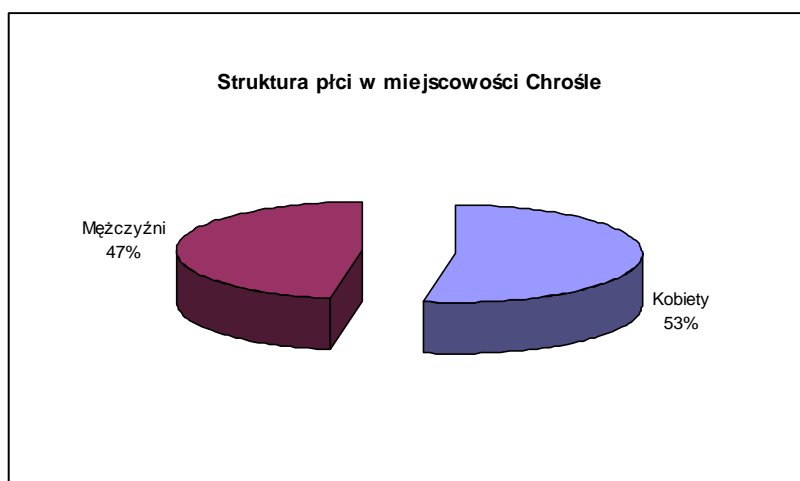
Miejscowość Chrośle zajmuje powierzchnię 741,9305 ha. (tj. 5,38 % powierzchni gminy). Użytkowanie gruntów miejscowości według stanu na dzień 27.01.2009 roku przedstawia się następująco:

- powierzchnia użytków rolnych – 596,1101 ha (tj. 80,35 % ogólnej powierzchni miejscowości).
- powierzchnia lasów – 49,5563 ha (tj. 6,68 % ogólnej powierzchni miejscowości),
- pozostałe grunty i nieużytki 96,2641 ha (tj. 12,98 % ogólnej powierzchni miejscowości).

Wśród użytków rolnych dominują grunty orne 462,4207 ha, pastwiska 44,0256 ha i łąki 76,7245 ha. Sady natomiast zajmują tylko 0,59 ha. Grunty rolne zabudowane stanowią 12,3493 ha.

2.6. Ludność

Na dzień 31.12.2008 roku wieś Chrośle zamieszkiwało 344 osoby z czego 182 to kobiety, 162 to mężczyźni, co stanowi 4,16 % mieszkańców Gminy Nowe Miasto Lubawskie. Kobiety stanowią 53 %, mężczyźni natomiast 47 % ogólnej liczby mieszkańców miejscowości.

Rys. 7. Struktura płci w miejscowości Chrośle

Źródło: Opracowanie własne.

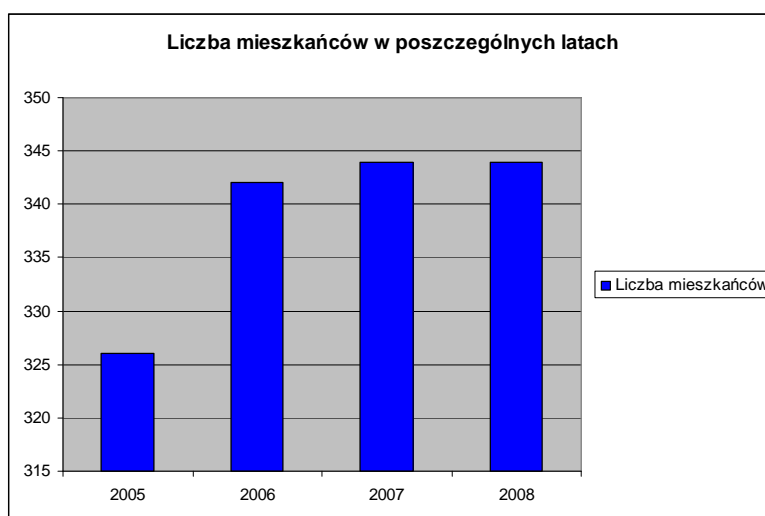
Liczba mieszkańców na przełomie ostatnich 4 lat zmieniała się nieznacznie:

Tabela 3

Liczba mieszkańców w latach 2005 – 2008

Rok	2005	2006	2007	2008
Liczba mieszkańców	326	342	344	344

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG NML.(stany na koniec roku)

Rys. 8. Liczba mieszkańców w poszczególnych latach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG NML

Liczbę mieszkańców w podziale na grupy wiekowe przedstawia tabela poniżej.

Tabela 4

Liczba mieszkańców z podziałem na wiek

MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA LUDNOŚCI	WIEK		RAZEM WEDŁUG PŁCI
		przedprodukcyjny	M: 48 K: 46	
Chrośle	344	produkcyjny	M:97 K:98	Mężczyźni: 162 Kobiety: 182
		poprodukcyjny	M: 17 K: 38	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG NML.

Jak wskazują powyższe dane osoby w wieku produkcyjnym stanowią 56,69 % ogółu mieszkańców wsi.

W kolejnej tabeli zaprezentowano liczbę i strukturę ludność ze względu na wiek mieszkańców w porównaniu z liczbą i strukturą ludności w Gminie Nowe Miasto.

Tabela 5

Liczba mieszkańców z podziałem na wiek na tle gminy

Wyszczególnienie	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
Chroście	48	46	97	98	17	38
Liczba ludności w Chroślu	94		195		55	
Gmina Nowe Miasto Lubawskie	1079	1076	2713	2371	338	703
Liczba ludności w gminie	2155		5084		1041	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG NML.

Poziom wykształcenia mieszkańców gminy jest niski. Zaledwie 2,85 % mieszkańców posiada wyższe wykształcenie i 17,9 % - średnie, w tym 3,3 % - ogólnokształcące. Najbardziej liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (41,9 %) i zasadniczym zawodowym (31,8 %). Stosunkowo dużą grupę stanowią również osoby z niepełnym wykształceniem podstawowym lub też bez wykształcenia – 5 %.

Tabela 6

Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Nowe Miasto Lubawskie

Gmina	Wyższe	Średnie			Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
		Razem (łącznie z policealnym)	w tym				
			Ogólnokształcące	Zawodowe			
Nowe Miasto Lub.	2,85 %	17,9 %	3,3 %	12,7 %	31,8 %	41,9 %	5 %

Źródło: Spis Powszechny. 2002. Olsztyn.

2.7. Bezrobocie

Na terenie miejscowości Chrośle oraz w innych miejscowościach gminy nie są prowadzone odrębne statystyki dotyczące bezrobocia. Struktura bezrobocia została przedstawiona w oparciu o dane obejmujące cały obszar Gminy Nowe Miasto Lubawskie.

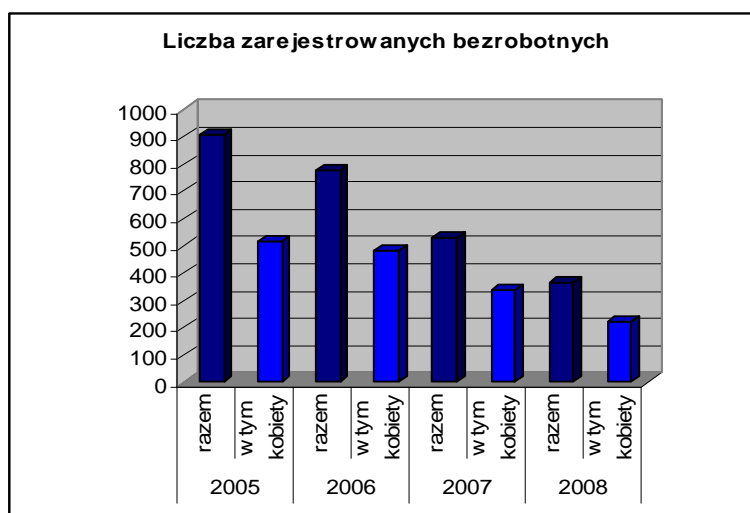
W Powiatowym Urzędzie Pracy w Nowym Mieście Lubawskim zarejestrowanych na dzień 31.12.2008 roku było 369 osób, w tym 221 kobiet. Stopa bezrobocia dla powiatu nowomiejskiego na koniec listopada 2008 wyniosła 14,6 %.

Tabela 7

Liczba bezrobotnych w Gminie Nowe Miasto Lubawskie w poszczególnych latach

Wyszczególnienie	2005		2006		2007		2008	
	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych	908	518	780	484	531	338	369	221
Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	207	76	161	66	121	60	128	64
Liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku	701	442	619	418	410	278	241	157
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	563	347	520	358	328	240	166	118

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP Nowe Miasto Lubawskie. Stany na dzień 31.12.

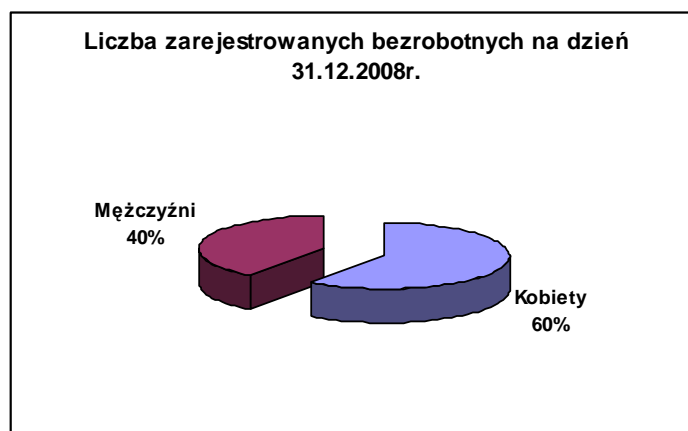

Rys. 9. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych

Źródło: Opracowanie własne.

W Gminie Nowe Miasto Lubawskie bezrobocie sięga 369 osób (dane na 31.12.2008). W roku 2005 bezrobocie osiągnęło poziom 908 osób, natomiast w roku 2006 i 2007 odpowiednio 780 i 531. W analizowanym okresie sytuacja polepszała się z roku na rok, liczba zarejestrowanych bezrobotnych systematycznie spada. Od 2005 r. liczba osób pozostających bez pracy zmniejszyła się o 539 osób.

Na terenie gminy niepokojący jest fakt, iż największe trudności ze znalezieniem pracy mają kobiety. Ponad połowę osób pozostających bez pracy stanowią kobiety. Taka sytuacja miała miejsce w ostatnich 4 latach. Najgorzej jednak przedstawiała się sytuacja w 2007 roku, wówczas kobiety stanowiły największy odsetek osób pozostających bez pracy i wynosił 63,65 %.

Rys. 10. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z podziałem na płeć

Źródło: Opracowanie własne.

Bardzo duża liczba osób pozostająca bez pracy i bez prawa do zasiłki jest oznaką wstępowania w gminie zjawiska długotrwałego okresu pozostawania bez pracy. Osoby, które nie pracują już ponad rok tracą chęci do poszukiwania pracy, często odczuwają ogromną bezsilność i apatię wobec zaistniałej sytuacji. Osoby takie przestają nawet szukać alternatywnych źródeł utrzymania rodziny. Są dużo bardziej podatne na wszelkiego rodzaju patologie społeczne i szybciej, również przez innych członków społeczności, spychani są na tak zwany margines społeczny. Sytuację taką potwierdzają dane statystyczne na temat czasu pozostawania bez pracy podana w miesiącach:

Tabela 8

Liczba bezrobotnych z uwzględnieniem czasu pozostawania bez pracy

Czas pozostawania bez pracy	rok 2005		2006		2007		2008	
	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
Do 1 mies.	47	20	50	21	48	20	46	18
1-3	128	57	113	46	80	36	65	36
3-6	127	60	102	58	82	51	77	47
6-12	173	87	126	75	69	38	73	45
12-24	159	90	133	88	75	49	38	24
Pow. 24	274	204	256	196	177	144	70	51
Razem	908	518	780	484	531	338	369	221

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP Nowe Miasto Lubawskie.

Z powyższych danych wynika, że na terenie gminy występuje zjawisko długotrwałego bezrobocia.

Tabela 9

Liczba bezrobotnych z podziałem na poziom wykształcenia

Czas pozostawania bez pracy	2005		2006		2007		2008	
	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
Wyższe	10	7	12	10	7	7	13	11
Policealne i średnie zawodowe	164	115	136	104	91	68	79	63
Ogólnokształcące	39	33	39	32	30	21	24	14
Zasadnicze zawodowe	353	177	274	156	184	112	113	55
Gimnazjalne i poniżej	342	186	319	182	219	130	140	78
Razem	908	518	780	484	531	338	369	221

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP Nowe Miasto Lubawskie.

Z powyższych danych wynika, że największe trudności ze znalezieniem pracy mają osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym oraz z zasadniczym zawodowym. Drugą grupę osób najbardziej narażoną na brak pracy są osoby posiadające wykształcenie policealne lub średnie zawodowe. Fakt, że osoby z wykształceniem ogólnym obok tych z wyższym mają najmniejsze problemy ze znalezieniem pracy może wynikać z tego, iż są to najczęściej osoby kontynuujące naukę na uczelniach wyższych.

2.8. Pomoc społeczna

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na koniec 2008 roku wynosiła 46 osób (13 rodzin). Udział osób korzystających z pomocy społecznej w całkowitej liczbie mieszkańców wsi wynosił 13,37 %, podczas gdy średnia dla całej gminy wynosiła 23,26 % (1926 osób korzystających z pomocy społecznej w gminie – 490 rodzin).

Osoby korzystające z pomocy społecznej z miejscowości Chrośle stanowiły 2,39 % wszystkich beneficjent ośrodka pomocy w gminie Nowe Miasto Lubawskie

Rys. 11. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na tle gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS.

Główne formy pomocy to:

- zasiłek okresowy
- zasiłek celowy na opał ,leki
- zasiłek celowy na zakup żywności w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

- zasilek stały
- dożywianie dzieci w szkole

2.9. Gospodarka

W miejscowości Chrośle nie są zlokalizowane żadne większe przedsiębiorstwa produkcyjne, ani firmy usługowe. Aktywność gospodarczą mieszkańców miejscowości charakteryzują drobne zakłady usługowe i handlowe. Są to w przeważającej części małe rodzinne firmy. Na dzień 30 stycznia 2009 roku były zarejestrowane 4 podmioty gospodarcze.

2.10. Kultura – życie kulturalne

Życie kulturalne wsi skupia się wokół takich grup lokalnych jak:

- Samorząd wiejski (sołtys z radą sołecką)
- Koło Gospodyń Wiejskich
- Ochotnicza Straż Pożarna

Koło Gospodyń Wiejskich. liczy 35 członkiń. Jest organizatorem wielu imprez i zebrań wiejskich. Do najbardziej popularnych zaliczyć można Dzień Kobiet, pokazy pieczenia ciast i innych potraw.

Życie mieszkańców skupione jest również wokół jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Chroślu. Ochotnicze straże pożarne w gminie Nowe Miasto Lubawskie mają już ponad wiekową tradycję, które w większości powstały na początku XX wieku. Jednostka z Chrośla jest jedną z 10 jednostek działających na terenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie. OSP Chrośle zostało założone w 1908 roku. Jednostka liczy 46 druhow. W jej ramach działa także żeńska i młodzieżowa drużyna pożarnicza. OSP Chrośle jest organizatorem wielu imprez kulturalnych m.in. Dzień Dziecka, Mikołajki. Wspólnie z Radą Sołecką organizują Dzień Seniora, choinkę dla dzieci, ogniska, mini festyny rodzinne.

Rys. 12. OSP Chroście w latach 50-tych

Źródło: Zbiory OSP Chroście.

3. Inwentaryzacja zasobów

3.1. Zasoby przyrodnicze

3.1.1. Warunki geomorfologiczne

Chrośle jak i cała gmina w świetle fizyczno-geograficznego podziału Polski znajduje się w obrębie makroregionu Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego. Jej obszar znalazł się w zasięgu ostatniego zlodowacenia skandynawskiego, stąd rzeźba terenu posiada cechy charakterystyczne dla krajobrazu młodoglacjalnego. Procesy glacialne związane z kolejnymi fazami postępu i regresji lądolodu spowodowały, że obszar ten został mocno urzeźbiony i charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem hipsometrycznym. Występuje tu wyjątkowo duże nagromadzenie polodowcowych form rzeźby terenu takich jak m.in. moreny denne, pagórki wzgórza morenowe, rynny subglacjalne, płyty sandru, zagłębienia wytopiskowe. Bardzo urozmaicona rzeźba terenu jest efektem erozyjnej i akumulacyjnej działalności lądolodu, wód z topniejącego lądolodu oraz procesów zachodzących w okresie po ustąpieniu lądolodu i obecnie. Podstawowymi formami rzeźby terenu na tym obszarze są płaska i falista wysoczyzna morenowa, równiny sandrowe oraz dolina Drwęcy. Największe powierzchnie zajmuje falista wysoczyzna morenowa o nierównej powierzchni. Zbudowana jest przeważnie z gliny morenowej i gliny piaszczystej, a miejscami z piasków zwałowych. Płaska wysoczyzna morenowa zalega płytami w rejonie wsi Jamielnika, Radomna, Nowego Dworu, Lekart. Na tle wysoczyzny morenowej wyraźnie dominują pagórki i wzgórza morenowe, które wznoszą się ponad 160 m n.p.m. Występują one w rejonie Nawry i Gwiżdżin. Posiadają kształt rozległych masywów. Na powierzchni zbudowane są z gliny zwałowej, która jest efektem akumulacyjnej działalności lądolodu skandynawskiego. Na obszarze wysoczyzny morenowej występują pagórki morenowe, ozy - na południe od Nowego Dworu i w rejonie **Chrośla** oraz kemy - na południe od Jamielnika. Ozy i kemy zbudowane są z warstwowych piasków i żwirów. Ze względu na cenny materiał budowlany ozy w Nowym Dworze zostały w znacznym stopniu zniszczone. Wysoczyznę morenową rozcinają liczne i silnie rozgałęzione rynny polodowcowe, doliny wód roztopowych oraz zagłębienia wytopiskowe. Rynny jeziora Skarlińskiego, Gryżliny i Studa mają przebieg równoleżnikowy. W północnej części gminy Nowe Miasto Lubawskie znaczne powierzchnie zajmują równiny sandrowe powstałe w wyniku akumulacyjnej działalności wód roztopowych lądolodu w czasie jego postępu. Zalegają one znacznie niżej w stosunku

do wysoczyzny morenowej. Równiny te porastają głównie lasy. Z północy na południe gminy przebiega głęboko wcięta w wysoczyznę morenową dolina Drwęcy. Posiada doskonale rozwinięty system teras rzecznych oraz liczne drobne dolinki.

3.1.2. Lasy

Według stanu na dzień 27.01.2009 roku powierzchnia lasów 49,5563 ha, co stanowi 6,68 % ogólnej powierzchni miejscowości. Dla porównania całkowita powierzchnia lasów na terenie gminy wynosi 2369,0629 ha, tj. 17,18 % powierzchni gminy. Największe kompleksy leśne znajdują się w rejonie Bratiana i Tylic oraz Radomna i Jamielnika. Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa, głównie prywatne występują m.in. w rejonie Bratiana, Jamielnika, Radomna i Tylic. Dominują siedliska boru świeżego i boru mieszanego świeżego.

3.1.3. Gleby

Bardzo zróżnicowana budowa geologiczna i urozmaicona rzeźba terenu spowodowały wykształcenie różnych typów, rodzajów i gatunków gleb. Dominują gleby brunatnoziemne wytworzone z piasków i glin zwałowych zalegające na wysoczyźnie morenowej. Charakteryzują się one głębokim próchnicznym poziomem, posiadają właściwe stosunki wodnopowietrzne, dobrą zdolność magazynowania wilgoci. Odpowiadają klasom bonitacyjnym od IIIa do IV b. Największy areał zajmują w rejonie Radomna, Lekart, Skarlina, Nawry, Gryźlin, Gwiździn i Tylic. Gleby bielicoziemne występują płatami na terenie wysoczyzny morenowej i na terenach sandrowych. W dnach rynien występują często czarne ziemie. Natomiast w obrębie terasy zalewowej Drwęcy występują mady.

3.1.4. Kopaliny

Obszar gminy jest stosunkowo bogaty w złoża kopaliny. Zasobne złoża surowców ilastych rozpoznano i udokumentowano w rejonie Nawry. Ocenia się je na ponad 3 mln ton. Ponadto nieudokumentowane złoża kruszywa znajdują się w rejonie Pustek.

Zaewidencjonowane złoża kredy jeziornej występują w rejonie **Chrośła**. Złoże rozpoznane szczegółowo, zasoby geologiczne bilansowe oceniono na 279 tys. ton. Na terenie gminy Nowe Miasto Lubawskie zinwentaryzowane zostały zasoby torfu – 737 ha, 8,5 mln m³.

W rejonach złóż kopalin występuje wiele wyrobisk poeksploatacyjnych, również nielegalnych, wymagających rekultywacji.

3.1.5. Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe są ważnym elementem różnorodności krajobrazowej gminy Nowe Miasto Lubawskie, ponieważ decydują o funkcjonowaniu i bogactwie ekosystemów oraz mają duże znaczenie społeczne i gospodarcze. Sieć hydrologiczną gminy tworzą rzeki, strumienie, oczka i zbiorniki wodne oraz liczne jeziora. Pod względem hydrograficznym gmina (także miejscowość Chrośle) znajduje się w dorzeczu Drwęcy, jedynie niewielki północno-zachodni jej fragment znajduje się w dorzeczu Osy (Struga Laka).

W okolicy Chrośła znajdują się następujące jeziora:

- **Jezioro Radomno** - polodowcowe, bardzo rozczłonkowane, położone w północnej części gminy. Powierzchnia 98,8 ha, maksymalna dł. 2350 m, maksymalna szerokość 1100 m, średnia głębokość 2,5 m, głębokość maksymalna 16,2 m. Lustro wody położone na wysokości ok. 89,7 m. W północnej części jeziora wysoka (111 m n.p.m. i 21 m nad taflę jeziora) zadrzewiona wyspa. Jezioro składa się z trzech wydłużonych zatok. Na południu wąska, 600 m długości zatoka wciska się między zabudowania wsi Radomno. W części północnej szeroki półwysep, na którym znajduje się osada Nowy Ostrów. Dzieli on jezioro na dwie części. Na północny wschód (60-260 m) i kręta zatoka ciągnie się na długości ok. 1900 m. Na zachód od półwyspu znajduje się duża szersza zatoka (1400 do 800 m), z wyspą pośrodku. Na wyspie pozostałości dawnego grodziska. Jezioro połączone jest na północy przez Strugę (Struga Radomno, Ruda) z jeziorami Łąckie i Czerwone i odwadniane przez tą samą rzeczkę w kierunku południowym do Drwęcy. Struga tworzy krótki, ale malowniczy szlak kajakowy.

Z jeziorem Radomno związana jest **legenda**:

Nieopodal wsi rozgorzała bitwa pomiędzy wojskami pruskimi a żołnierzami Napoleona. Liczebna przewaga była po stronie wojsk pruskich. Wycofujący się żołnierze francuscy, otoczeni przez wroga dotarli do brzegów jeziora. Chcąc uniknąć śmierci bądź niewoli, nie mając innej możliwości postanowili przepłynąć jezioro. Niestety, wielu z nich przeceniło swe siły, wielu dosięgły pruskie kule, niewielu z nich dotarło do przeciwległego brzegu. Większość z nich znalazła śmierć w jeziorze. Starsi mieszkańcy wsi, zwłaszcza rybacy, opowiadają, że przez wiele jeszcze lat po tym wydarzeniu z wyspy znajdującej się w zachodniej części jeziora dochodziły jęki i krzyki topielców wzywających pomocy.

- **Jeziro Skarlińskie** - Największe na terenie gminy. Polodowcowe o bardzo wydłużonym kształcie, położone w rymie o równoleżnikowym przebiegu. Powierzchnia 293,8 ha, maksymalna długość 6515 m, maksymalna szerokość 650 m, średnia głębokość 7,5 m, głębokość maksymalna 15,1 m. Lustro wody na wysokości ok. 86,6 m n.p.m. Jezioro odwadniane przez Skarlankę, która wpływa do jeziora na jego zachodnim krańcu. Odkryta tafla jeziora pozbawiona naturalnej osłony lasów, stwarza doskonałe warunki miłośnikom windsurfingu. Odbywają się tu zawody windsurfingowe najwyższej rangi, z mistrzostwami Polski włącznie. Jezioro chętnie odwiedzane przez wędkarzy, najczęściej łowi się płocie, leszcze, a także sieje i węgorze.

Rys. 13. Jezioro Radomno z lotu ptaka

Źródło: Zbiory Urzędu Gminy Nowe Miasto Lubawskie

3.1.6. Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy występują

- rezerwat przyrody pod nazwą „Rzeka Drwęca” – Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 lipca 1961 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. (M.P.61.71.302 z dnia 19.09.1961r.)
- obszary chronionego krajobrazu:
- „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy”
- „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Wel”
- „Skarliński Obszar Chronionego Krajobrazu” – Rozporządzenie nr 54 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko mazurskiego. (Dz. Urzęd. Woj. Warm-Maz. 05, nr 175, poz. 1951 ze zm.)
- na terenie gminy znajduje się proponowany przez Rząd RP obszar do Natury 2000. Jest to Dolina Drwęcy. Kod obszaru: PLH280001

Wieś Chrośle leży w Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy.

Obszar doliny Drwęcy zajmuje powierzchnię 3250 ha i obejmuje dolinę rzeki (□p. 2 km szerokości) i otaczający ją teren.

Łącznie obszary chronionego krajobrazu obejmują powierzchnię 9445 ha, co stanowi 65% powierzchni gminy. Warto nadmienić, że od roku 1994 cała gmina została włączona w obszar Zielonych Płuc Polski.

Ponadto formami zieleni urządzonej z często wartościowym starodrzewem, który powinien być chroniony i pielęgnowany, są cmentarze zarówno czynne jak i zamknięte Już zamknięty cmentarz znajduje się także w Chroślu.

3.2. Zasoby kulturowe

3.2.1. Zabytki architektury sakralnej i miejsca kultu religijnego

CHROŚLE – cmentarz ewangelicki, przy drodze polnej wiodącej w kierunku Rudy. Założony w połowie XIX wieku, obecnie nieczynny. Powierzchnia □p. 0,25 ha, teren nie ogrodzony, zakrzaczony i zadrzewiony. Na cmentarzu kilkanaście zdewastowanych nagrobków, najstarszy z roku 1916.

CHROŚLE – kapliczka, w centrum wsi. Murowana z cegły, na planie kwadratu, w formie trzyczęściowego obelisku wysokości 3,5 m, otynkowana. Na szczycie kapliczki figura Chrystusa w koronie z berłem i jabłkiem w dłoni, wysokości 1,20 m. Na kapliczce napis:

„*Króluj nam Chryste. 1946*”. Dookoła kapliczki niskie, metalowe ogrodzenie.

3.2.2. Inne obiekty zabytkowe

CHROŚLE – zabudowa wsi. Wokół owalnej ulicy, której fragmentem przebiega szosa z Radomna do Nowego Dworu, kilka zabytkowych budynków, m.in.:

- Szkoła – zbudowana na początku XX wieku, murowana z cegły na kamiennej podmurówce. Fasada frontowa 8-osiowa, fasada wschodnia 4-osiowa, dach dwuspadowy kryty falistym eternitem. Obecnie w budynku mieszczą się mieszkania.
- Dom nr 2 – zbudowany w końcu XIX wieku. murowany z cegły, nieotynkowany, parterowy. Fasada frontowa 5-osiowa z wejściem pośrodku. Dach dwuspadowy, kryty dachówką.
- Dom nr 5 – zbudowany w końcu XIX wieku, murowany z cegły, otynkowany, parterowy. Fasada frontowa 3 osiowa z wejściem pośrodku, dach dwuspadowy.

3.2.3. Obiekty kulturalne użyteczności publicznej

W miejscowości znajduje się świetlica wiejska. Budynek świetlicy wymaga modernizacji. Odbywają się w nim imprezy kulturalne, zebrania mieszkańców. Budynek świetlicy to obiekt parterowy, częściowo podpiwniczony, przykryty stropodachem o konstrukcji drewnianej. W obiekcie znajdują się następujące pomieszczenia: sala świetlicy i sala konferencyjna z pełnym zapleczem higieniczno-sanitarnym i szatnią oraz

kuchnia z zapleczem magazynowym. Pod zapleczem magazynowym kuchni znajduje się pomieszczenie piwniczne techniczne, przeznaczone do obsługi przyłączy instalacji.

3.3. Zasoby mieszkaniowe

W miejscowości Chrośle gmina nie posiada lokali mieszkaniowych.

3.4. Zasoby oświatowe

W Chroślu nie ma żadnej placówki oświatowej. Dzieci dowożone są do pobliskich szkół, tj. do Szkoły Podstawowej w Radomnie oraz Zespołu Szkół w Jamielniku.

Na dzień 19.01.2009 roku do szkoły w Radomnie było dowożonych 22 uczniów klas I – VI. Do szkoły w Jamielniku dowożono 15 uczniów klasy I – II gimnazjum.

3.5. Zasoby infrastrukturalne

3.5.1. Sieć komunikacyjna

Przez miejscowość przebiega droga powiatowa Nr 1333N relacji Iława – Radomno – Nowe Miasto Lubawskie. Przebieg drogi na terenie miejscowości wynosi □p. 600 m. Stan techniczny drogi o nawierzchni asfaltowej jest dobry.

W miejscowości zlokalizowane są 3 drogi gminne:

- 181024N o długości 5,6 km, relacji Chrośle – Pustki
- 181008N o długości 8,11 km, relacji Chrośle – Gryżliny
- 181027N o długości 3,43 km, relacji Chrośle – Gryżliny

Są to drogi gruntowe, które w większości wymagają poprawy i modernizacji.

W Chroślu znajduje się przystanek komunikacji samochodowej PKS.

3.5.2. Wodociągi i kanalizacja

Na dzień 31.12.2008 r. stopień zwodociągowania Gminy Nowe Miasto Lubawskie wynosił 78,62 %. Długość sieci wodociągowej w Chroślu wraz z 74 przyłączami na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosiła 12 767 mb co stanowi 5,61 % ogólnej długości sieci (wraz z przyłączami) w gminie Nowe Miasto Lubawskie. Osoby nie korzystające z sieci czerpią wodę z własnych, lokalnych ujęć przyzgodowych.

Woda dla miejscowości Chrośle czerpana jest z ujęcia wody w Bagnie. Najważniejsze parametry ujęcia przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10

Parametry ujęcia wody w miejscowości Bagno

Ujęcie wody	Pobór wody			Studnia głębinowa nr 1				Studnia głębinowa nr 2			
	Średnio m ³ /d	Max m ³ /d	Max m ³ /h	Wydajność m ³ /h	Depresja w metrach	Głębokość w metrach	Rok budowy	Wydajność m ³ /h	Depresja w metrach	Głębokość w metrach	Rok budowy
SUW Bagno	825,0	1128	109,6	24	4,7	40,2	1987	54	8	35	1973

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gospodarstwa Pomocniczego w Mszanowie.

Na terenie gminy Nowe Miasto Lubawskie jest tylko jedna miejscowość wyposażona w sieć kanalizacyjną i oczyszczalnię ścieków. Jest to miejscowość Bagno. Tak, więc procent skanalizowania mieszkańców gminy jest bardzo daleki od stanu, jaki można by uznać za zadowalający.

W miejscowości Chrośle brak jest kanalizacji. Ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, a następnie za pośrednictwem firm transportowych przewożone do oczyszczalni ścieków w Bagnie i Nowym Mieście Lubawskim. We wsi zlokalizowane są 52 zbiorniki bezodpływowe (szamba) – dane na dzień 31.12.2008 roku.

3.5.3. Gaz i ogrzewanie

Na terenie miejscowości Chrośle, a także w gminie i powiecie nie ma dostępu do rozdzielczej sieci gazowej. Mieszkańcy korzystają z gazu butlowego. Miejscowość także

nie posiada zbiorczej kotłowni działającej na rzecz mieszkańców. Budynki mieszkalne oraz zakłady ogrzewane są za pomocą własnych sieci i pieców centralnego ogrzewania.

3.5.4. Telekomunikacja i poczta

Na terenie miejscowości jest dostęp do usług telefonicznych stacjonarnych oraz poprzez gęste rozmieszczenie nadajników satelitarnych również do telefonii komórkowej. Brak jest natomiast urzędu pocztowego. Wszyscy mieszkańcy korzystają z usług pocztowych w Nowym Mieście Lubawskim.

3.6. Zasoby turystyczne

Ukształtowanie terenu miejscowości podobnie jak gminy jest wyjątkowo urozmaicone pod względem wysokości, na co wpływ miał topniejący lodowiec. Znajdują się tu liczne atrakcje turystyczne zarówno naturalne jak i historyczne.

Chrośle jest miejscem atrakcyjnym dla uprawiania turystyki. Przez tereny należące do wsi przebiegają dwa atrakcyjne szlaki. Są to:

- **Szlak pieszy czerwony** W rejestrach PTTK oznaczony jako TO-2215. Jest to szlak pieszy łączący Nowe Miasto Lubawskie ze **szlakiem żółtym** (w rejestrach PTTK oznaczony jako TO-231), szlakiem doliny Drwęcy, a poprzez ten szlak z Pojezierzem Brodnickim i Pojezierzem Iławskim. Szlak prowadzi z Nowego Miasta Lubawskiego do Radomna i liczy ok. 13 km. Szlak zaczyna się na stacji PKP Nowe Miasto Lub. i niemal od razu, po ok. 1 km, wkracza na teren gminy. Przez pierwsze 3 km prowadzi cały czas w górę szosą do Nawry. W wielu miejscach m.in. z placu u stóp pomnika poległych i pomordowanych w II wojnie światowej roztaczają się rozległe widoki na dolinę Drwęcy. Ok. 2 km za Nawrą skręca w prawo i polną drogą, pofalowanym terenem, poprzez pola niewielkie lasy i łąki wiedzie na północ do Nowego Dworu. Stąd znowu szosą poprzez Chrośle prowadzi dalej na północ do centrum wsi Radomno.

- **Szlak Św. Jakuba** – najświętniejszy europejski szlak pielgrzymkowy, zaczynał się niegdyś na Łotwie może nawet w Estonii i prowadził przez Polskę, Niemcy i Francję na zachód, aż do Santiago de Compostela w Zachodniej Hiszpanii, gdzie – według tradycji – znajduje się grób św Jakuba Apostoła, zwanego też Jakubem Starszym.

Ponadto na terenie gminy występują szlak pieszy żółty (TO-231) oraz liczne szlaki wodne. Są to:

- Szlak wodny rzeki Drwęczy
- Szlak wodny rzeki Wel
- Szlak wodny rzeki Strugi
- Szlak wodny rzeki Skarlanki
- Szlak wodny rzeki Kakaj

4. Analiza SWOT

Podjmując działania na rzecz rozwoju miejscowości należy uwzględnić wewnętrzne czynniki ograniczające jej rozwój, punkty stanowiące jej mocne strony, potencjał rozwojowy oraz zidentyfikowane zagrożenia. Analiza SWOT została przedstawiona w tabeli 13.

Tabela 11

Analiza SWOT miejscowości Chroście

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> wysokie walory krajobrazowe, czyste, nieskażone środowisko, bliskość jezior, wysoka atrakcyjność zasobów przyrodniczych, turystycznych, wypoczynkowych, oraz zasobów dziedzictwa kulturowego i wiejskiego, sąsiedztwo terenów leśnych daje podstawy dla rozwoju aktywnych form wypoczynku, wysoka aktywność społeczności lokalnej oraz jej zdolność do angażowania się w rozwój wsi oraz całej gminy, zaangażowanie władz gminy we współpracę z otoczeniem zewnętrznym i zdobywanie środków finansowych na realizację ważnych przedsięwzięć gminnych, brak uciążliwego przemysłu, dobry układ transportowy, wieś posiada sieć wodociagową i telefoniczną, możliwość podłączenia p[ro]p[er]netu dobre połączenie komunikacyjne z innymi miejscowościami. 	<ul style="list-style-type: none"> wysokie długotrwałe bezrobocie, niskie wykształcenie mieszkańców, mało skuteczna promocja walorów przyrodniczych miejscowości i jej otoczenia, peryferyjne położenie w stosunku do centrum administracyjnego regionu obecnie Olsztynie, poprzednio w Toruniu i wynikające z tego skutki w dotychczasowym rozwoju społeczno-gospodarczym, nierozwinięta działalność pozarolnicza oraz działalność dająca dodatkowe, alternatywne źródła zarobkowania w gospodarstwach rolnych [p]: produkcja zdrowej żywności, słabo rozwinięta sieć infrastruktury technicznej: brak kanalizacji, gazu, zły stan nawierzchni dróg, słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna, zły stan dóbr kultury, mała estetyka budowli, zły stan techniczny budynku świetlicy, brak punktu bibliotecznego, słabe wyposażenie placu zabaw dla dzieci brak boiska sportowego i miejsca do rekreacji (miejsce piknikowe).
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> promocja sołectwa i informacja turystyczna, 	<ul style="list-style-type: none"> różnorodność klimatyczna, zmienność typów pogody,

<ul style="list-style-type: none"> • urozmaicona rzeźba terenu, • rozwój turystyki aktywnej, • rozwój i tworzenie gospodarstw agroturystycznych, • zwiększający się popyt na usługi turystyczne oparte o zasoby naturalne, • rozwój bazy turystycznej, kulturalnej i sportowej, • rozwój drobnej przedsiębiorczości, • modernizacja i poprawa stanu dróg, • zaangażowanie młodego pokolenia w prace na rzecz wsi, • poprawa estetyki obejść, • alternatywne źródła finansowania, w tym środki pomocowe z Unii Europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wrażliwość wód na zanieczyszczenia, • starzejące się społeczeństwo gminy, • migracja ludzi młodych i wykształconych z terenu sołectwa, • zła sytuacja rolnictwa, rozdrobnienie gospodarstw, • malejąca konkurencyjność rodzimej produkcji, • zbyt małe ilości uzyskiwanych środków finansowych w tym z UE, • brak stabilności w polityce państwa – prawnej, podatkowej, rolnej, • brak warunków startu dla młodych ludzi, • niskie dochody własne gminy • zanikanie życia kulturalnego.
---	--

Źródło: Opracowanie własne.

5. Kierunki rozwoju miejscowości Chrośle

Wizja jest wyrażeniem, które określa główny cel miejscowości, jej „sens życia”. Jest wyrazem dążeń i oczekiwań w stosunku do miejscowości, dla której została sformułowana. Wizja pokazuje pozytywny obraz sołectwa Chrośle w perspektywie 7 lat. Przeprowadzone analizy i wyznaczone potrzeby mieszkańców, pozwalają na określenie głównych celów planu. Cele te będą wyznacznikiem kierunku wszystkich działań objętych planem.

Proponowane kierunki rozwoju miejscowości:

- Poprawa stanu technicznego świetlicy wiejskiej – remont i przebudowa świetlicy, zakup niezbędnego wyposażenia, zagospodarowanie terenu wokół budynku
- Rozbudowa i modernizacja istniejącego placu zabaw,
- Wykorzystanie posiadanych zasobów przyrodniczych – dostosowanie i rozpowszechnienie miejsc atrakcyjnych turystycznie poprzez budowę dróg dojazdowych, ścieżek rowerowych oraz szlaków pieszych, a także zagospodarowanie pobliskich terenów,
- Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej i infrastruktury komunalnej,
- Poprawa stanu technicznego dróg – modernizacja nawierzchni dróg gminnych, powiatowych,
- Skanalizowanie miejscowości,
- Budowa boiska sportowego i wyznaczenie ścieżek rowerowych
- Rozwój mieszkalnictwa indywidualnego – przekształcenie i podział gruntów pod zabudowę mieszkalną, doprowadzenie niezbędnych przyłączy oraz budowa dróg dojazdowych
- Stworzenie mieszkańcom korzystnych warunków życia i rozwoju
- Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój miejscowości
- Dążenie do powstania i wspieranie organizacji pozarządowych na terenie miejscowości.

6. Planowane działania w perspektywie 7 lat (2009-2016)

Rozwój gospodarczy jest najlepszym sposobem eliminacji większości problemów społecznych takich jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość itp. przed jakimi staje władza lokalna. Rozwój gospodarczy na szczeblu lokalnym oznacza przyrost możliwości, które pozwalają lokalnej władzy i mieszkańcom lepiej zaspokajać większą liczbę potrzeb na wyższym poziomie. Podkreślenia przy tym wymaga fakt, że jedynie w warunkach rozwoju gospodarczego udaje się osiągnąć tak pożądane zjawisko jak uczestnictwo prywatnego kapitału w przedsięwzięciach istotnych dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

W ramach Planu Odnowy Miejscowości zakłada się realizację 7 zadań inwestycyjnych, których szczegóły zostały przedstawione poniżej. Inwestycje te są zadaniami priorytetowymi dla Chrośla.

Tabela 12

Zadanie 1

Tytuł projektu	Przebudowa i rozbudowa świetlicy wiejskiej w Chroślu		
Projektodawca	Gmina Nowe Miasto Lubawskie		
Całkowity koszt realizacji inwestycji	704 778,41 PLN		
Źródła finansowania	Środki PROW Środki własne		
Opis projektu (zakres prac)	Lp.	Nazwa elementu	Wartość brutto
	A	Roboty budowlane	382 658,38
	1	Roboty rozbiórkowe	36 641,75
	2	Fundamenty	4 376,07
	3	Ściany nadziemne	51 921,66
	4	Dach-konstrukcja + pokrycie	95 803,66
	5	Stolarka okienna i drzwiowa	68 839,76
	6	Posadzki	53 198,10
	7	Wykończenie wewnętrzne ścian	36 163,19
	8	Elementy zewnętrzne	14 501,50
	9	Elewacja	21 212,69
	B	Instalacje sanitarne	123 712,99
	1	Przyłącze kanalizacji sanitarnej	19 143,13
	2	Instalacja kanalizacji wewnętrznej	14 672,89

	3	Wewnętrzna instalacja wodociągowa	11 669,23
	4	Wentylacja mechaniczna	21 917,95
	5	Klimatyzacja i ogrzewanie	56 309,79
	C	Instalacje elektryczne	21 962,54
	1	Instalacja elektryczna	21 962,54
	D	Urządzenie terenu	176 444,50
	1	Ogrodzenie	93 195,82
	2	Nawierzchnia z kostki Polbruk	51 301,98
	3	Krawężnik drogowy	31 946,70
	RAZEM (A+B+C+D)		704 778,41
Harmonogram realizacji	2009 -2010		
Oczekiwane rezultaty	Poprawa bazy kulturalnej i turystycznej		
Cel	- poprawa warunków życia ludności wiejskiej - podniesienie standardu świadczonych usług kulturalnych		
Przeznaczenie	Wyremontowana świetlica ma służyć społeczności lokalnej oraz turystom		

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 13

Zadanie 2

Tytuł projektu	Wyposażenie świetlic wiejskich w Tylicach, Chroślu i Mszanowie
Projektodawca	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
Szacunkowy koszt realizacji inwestycji	PLN 336 946,46
Źródła finansowania	Środki PROW Środki własne
Opis projektu	Projekt polega na wyposażeniu zaplecze kuchennego w sprzęt oraz sal i szatni w stoły, krzesła i niezbędne wyposażenie świetlic wiejskich w Tylicach, Chroślu i Mszanowie.
Harmonogram realizacji	2010
Oczekiwane rezultaty	Zwiększenie funkcjonalności obiektów, umożliwienie prowadzenia zajęć i warsztatów dla społeczności lokalnej, wyrównanie szans oraz rozwój dzieci i młodzieży, poprawa warunków do integracji społeczności wiejskiej
Cel	Działanie będzie wpływać na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.
Przeznaczenie	społeczność lokalna

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 14

Zadanie 3

Tytuł projektu	Remont dróg gminnych
Projektodawca	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
Szacunkowy koszt realizacji inwestycji	400 000 PLN
Źródła finansowania	Środki własne
Opis projektu	Remont nawierzchni gruntowych dróg tłuczniem i żwirem
Harmonogram realizacji	2011
Oczekiwane rezultaty	Rezultatem będzie poprawa bazy sportowej i turystycznej, utrzymanie zainteresowania piłką nożną oraz wprowadzenie nowych dyscyplin sportowych na teren gminy.
Cel	- poprawa warunków życia ludności wiejskiej - poprawa bezpieczeństwa na drodze
Przeznaczenie	Drogi mają służyć przede wszystkim mieszkańcom wsi i gminy, a także turystom odwiedzającym Chrośle i okolice

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 15

Zadanie 4

Tytuł projektu	Modernizacja i doposażenie placu zabaw
Projektodawca	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
Szacunkowy koszt realizacji inwestycji	15 000 PLN
Źródła finansowania	Środki własne
Opis projektu (planowane prace)	Zakup bezpiecznych urządzeń i zagospodarowanie obszaru placu zabaw.
Harmonogram realizacji	2012
Oczekiwane rezultaty	Rezultatem będzie poprawa bazy rekreacyjnej
Cel	- poprawa warunków życia ludności wiejskiej - poprawa estetyki miejscowości - wzrost bezpieczeństwa
Przeznaczenie	Plac przeznaczony dla dzieci i ich opiekunów ze wsi Chrośle, stworzenie miejsca do wspólnych spotkań

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 16

Zadanie 5

Tytuł projektu	Budowa kanalizacji
Projektodawca	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
Szacunkowy koszt realizacji inwestycji	1 350 000 PLN
Źródła finansowania	Środki własne Środki z UE
Opis projektu (planowane prace)	ok 4 km - wykonanie dokumentacji technicznej, - przeprowadzenie procedury przetargowej i wyłonienie wykonawcy - budowa sieci kanalizacyjnej - podłączenie indywidualnych użytkowników
Harmonogram realizacji	2013 – 2015
Oczekiwane rezultaty	Poprawa bazy infrastruktury technicznej
Cel	- poprawa warunków życia ludności wiejskiej
Przeznaczenie	Kanalizacja ma służyć mieszkańcom wsi i podmiotom gospodarczym

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 17

Zadanie 6

Tytuł projektu	Remont dróg wewnątrzsiedlowych
Projektodawca	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
Szacunkowy koszt realizacji inwestycji	4 000 000 PLN
Źródła finansowania	Środki własne
Opis projektu (planowane prace)	- wykonanie dokumentacji technicznej, - przeprowadzenie procedury przetargowej i wyłonienie wykonawcy - budowa dróg o nawierzchni asfaltowej
Harmonogram realizacji	2014 – 2016
Oczekiwane rezultaty	Poprawa bazy infrastruktury technicznej oraz dostępności komunikacyjnej
Cel	- poprawa warunków życia ludności wiejskiej - poprawa bezpieczeństwa na drodze
Przeznaczenie	Drogi mają służyć przede wszystkim mieszkańcom wsi i gminy, a także turystom odwiedzającym Chrośle i okolice

Źródło: Opracowanie własne

Zadanie 7

Tytuł projektu	Budowa boiska sportowego
Projektodawca	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
Szacunkowy koszt realizacji inwestycji	500 000 PLN
Źródła finansowania	Środki własne Środki z UE
Opis projektu (planowane prace)	Wykonanie nawierzchni, wykonanie bieżni, wykonanie trybun, budowa szatni.
Harmonogram realizacji	2016
Oczekiwane rezultaty	Rezultatem będzie poprawa bazy sportowej i turystycznej, utrzymanie zainteresowania piłką nożną oraz wprowadzenie nowych dyscyplin sportowych na teren gminy.
Cel	- wzrost jakości życia mieszkańców wsi poprzez udostępnienie dzieciom i młodzieży nowoczesnej infrastruktury sportowej - popularyzacja aktywnego stylu życia, a więc rodzinnych zawodów sportowych, weekendów ze sportem i turystyką.
Przeznaczenie	Boisko przeznaczone dla społeczności lokalnej udostępniane nieodpłatnie.

Źródło: Opracowanie własne

7. Harmonogram realizacji projektów

W poniższej tabeli zestawiono przewidywany harmonogram realizacji poszczególnych projektów. Tabela ta pozwoli na określenie stopnia zapotrzebowania na środki budżetowe i pozabudżetowe w poszczególnych latach.

Tabela 19

Harmonogram realizacji projektów w miejscowości Chrośle

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	Przebudowa i rozbudowa świetlicy wiejskiej w Chrośle								
2	Wyposażenie świetlic wiejskich w Tylicach, Chrośle i Mszanowie								
3	Remont dróg gminnych								
4	Modernizacja i doposażenie placu zabaw								
5	Budowa kanalizacji								
6	Remont dróg wewnątrzsiedlowych								
7	Budowa boiska sportowego								

Źródło: Opracowanie własne.

8. Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości

Tabela 20

Harmonogram wdrażania Planu Odnowy Miejscowości Chrośle

Zadanie	Odpowiedzialni	Termin realizacji
1. Przedłożenie projektu Planu Odnowy Miejscowości Chrośle przedstawicielom Zebrania Wiejskiego	Rada Sołecka	Luty 2009
2. Uchwalenie Planu Odnowy Miejscowości Chrośle przez Zebranie Wiejskie	Zebranie Wiejskie	Luty 2009
3. Zatwierdzenie Planu Odnowy Miejscowości Chrośle na Sesji Rady Gminy	Rada Gminy	Luty 2009
4. Opracowanie dokumentacji technicznych ze szczególnym uwzględnieniem projektów i zadań mogących uzyskać wsparcie z funduszy strukturalnych	Wójt	2009 – 2016
5. Realizacja zadań określonych poszczególnymi projektami zgodnie z harmonogramem przyjętym w Siedmioletnim Planie Inwestycyjnym	Wójt, Rada Sołecka	Do roku 2016

Źródło: Opracowanie własne.

9. Monitorowanie Planu Odnowy Miejscowości

Monitoring wspomaga proces zarządzania i dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania zadań wynikających z Planu – począwszy od pojedynczego zadania, poprzez cel i priorytet, a skończywszy na osiągniętych efektach. W zależności od charakteru dostarczanych danych, monitoring dzielimy na rzeczowy i finansowy.

9.1. Monitoring rzeczowy

Monitoring rzeczowy dostarcza danych obrazujących postęp we wdrażaniu Planu oraz umożliwiających ocenę jego wykonania w odniesieniu do celów w Planie. Dane skwantyfikowane, obrazujące postęp we wdrażaniu oraz rezultaty tych działań zostały podzielone na trzy kategorie:

Wskaźniki produktu

Odnoszą się one do rzeczowych efektów działalności. Liczone są w jednostkach materialnych

Wskaźniki rezultatu

Odpowiadają one bezpośrednim i natychmiastowym efektem wynikającym z wdrożenia Planu. Takie mierniki mogą przybierać formę wskaźników materialnych

Wskaźniki oddziaływania

Obrazują one konsekwencje Planu wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów. Oddziaływanie może odnosić się do efektów związanych bezpośrednio z podjętym działaniem, chociaż pojawiających się po pewnym czasie (oddziaływanie bezpośrednie), jak i do efektów długookresowych, oddziałujących na szerszą populację i pośrednio tylko wynikających ze zrealizowanego działania (oddziaływanie pośrednie). Przykładowe wskaźniki oddziaływania to liczba innowacji wprowadzonych w gospodarstwach rolnych, które otrzymały wsparcie w czasie

18 miesięcy po zakończeniu projektu (oddziaływanie bezpośrednie), czy średnia ocen dzieci uczących się objętych zajęciami pozalekcyjnymi 24 miesiące od zakończenia realizacji projektu (oddziaływanie pośrednie).

9.2 Monitoring finansowy

Monitoring finansowy dostarcza danych dotyczących finansowych aspektów realizacji Planu, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na niego środków. Wójt Gminy Nowe Miasto Lubawskie prowadzi ciągły monitoring finansowy podjętych zadań, sporządza raporty, które prezentuje Radzie Gminy podczas kolejnych planowych Sesji Rady (wydatki poniesione w okresie objętym raportem, wydatki poniesione od początku realizacji zadania, stopień realizacji zadania %).

Tabela 21

Harmonogram monitorowania Planu Odnowy Miejscowości Chrośle

Zadanie	Odpowiedzialni	Termin realizacji
1. Przedkładanie raportów z przebiegu realizacji projektów i zadań zamieszczonych w Siedmioletnim Planie Inwestycyjnym	Rada Sołecka/Wójt	Raz w roku /w I kwartale/ na Zebraniu Wiejskim
2. Ocena realizacji Siedmioletniego Planu Inwestycyjnego.	Wójt	Przed sesją absolutoryjną każdego roku
3. Organizacja debat strategicznych z udziałem osób tworzących wcześniej program dla oceny jego aktualności.	Rada Sołecka	Raz na dwa lata

Źródło: Opracowanie własne.

** - Ze względu na zmieniającą się sytuację społeczno – gospodarczą na skutek zdarzeń wcześniej nieprzewidywalnych lub z innych ważnych powodów Plan Odnowy Miejscowości Chrośle może zostać skorygowany w każdym z jego rozdziałów, o ile zebranie wiejskie tak postanowi. Zmieniony Plan także zatwierdza Rada Gminy.*

10. Public Relations Planu Odnowy Miejscowości

Public Relations, którego zadaniem jest upowszechnianie zamierzeń Planu Odnowy Miejscowości Chrośle wśród przyszłych beneficjentów, wykonawców i decydentów, opierać się będzie o trzy formy komunikacji:

- Internet
- Prasa lokalna
- Promocja i reklama bezpośrednia

Internet będzie głównym dostawcą informacji o Planie Odnowy Miejscowości Chrośle. Internet służyć będzie komunikacji pomiędzy bezpośrednio odpowiedzialnym za wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Chrośle (Urząd Gminy Nowe Miasto Lubawskie), a zainteresowanymi podmiotami samorządowymi, biznesowymi i organizacjami pozarządowymi.

Prasa lokalna służyć będzie jedynie upowszechnianiu informacji w różnych kręgach potencjalnych beneficjentów i wykonawców Planu Odnowy Miejscowości Chrośle o istnieniu takiego dokumentu i sposobie jego monitorowania i wdrażania, kierując do źródła informacji, jakim będzie Internet.

Promocja i reklama bezpośrednia będzie skierowana do wybranych, potencjalnych wykonawców, inwestorów zidentyfikowanych na podstawie analizy przedsięwzięć inwestycyjnych zawartych w Planie Odnowy Miejscowości Chrośle.

Powyższa promocja i reklama polegać będzie na bezpośrednim zapraszaniu do negocjacji wybranych podmiotów, mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zamierzeń Planu Odnowy Miejscowości.

Spis tabel

Tabela 1	Wizja obszaru Nowe Miasto Lubawskie w perspektywie roku 2010 i dalszej	6
Tabela 2	Struktura obszarowa gospodarstw rolnych	16
Tabela 3	Liczba mieszkańców w latach 2005 – 2008	18
Tabela 4	Liczba mieszkańców z podziałem na wiek	18
Tabela 5	Liczba mieszkańców z podziałem na wiek na tle gminy	19
Tabela 6	Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Nowe Miasto Lubawskie	19
Tabela 7	Liczba bezrobotnych w Gminie Nowe Miasto Lubawskie w poszczególnych latach	20
Tabela 8	Liczba bezrobotnych z uwzględnieniem czasu pozostawania bez pracy	22
Tabela 9	Liczba bezrobotnych z podziałem na poziom wykształcenia	22
Tabela 10	Parametry ujęcia wody w miejscowości Bagno	33
Tabela 11	Analiza SWOT miejscowości Chrośle	36
Tabela 12	Zadanie 1	39
Tabela 13	Zadanie 2	40
Tabela 14	Zadanie 3	41
Tabela 15	Zadanie 4	41
Tabela 16	Zadanie 5	42
Tabela 17	Zadanie 6	42
Tabela 18	Zadanie 7	43
Tabela 19	Harmonogram realizacji projektów w miejscowości Chrośle	44
Tabela 20	Harmonogram wdrażania Planu Odnowy Miejscowości Chrośle	45
Tabela 21	Harmonogram monitorowania Planu Odnowy Miejscowości Chrośle	47

Spis rysunków

Rysunek 1	Położenie powiatu nowomiejskiego na tle województwa	8
Rysunek 2	Położenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie na tle powiatu nowomiejskiego	9
Rysunek 3	Miejscowość Chrośle na tle gminy	9
Rysunek 4	Chrośle z lotu ptaka	13
Rysunek 5	Obszaru o szczególnym znaczeniu	15
Rysunek 6	Struktura obszarowa gospodarstw rolnych	16
Rysunek 7	Struktura płci w miejscowości Chrośle	17
Rysunek 8	Liczba mieszkańców w poszczególnych latach	18
Rysunek 9	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	21
Rysunek 10	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z podziałem na płeć	21
Rysunek 11	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na tle gminy	23
Rysunek 12	OSP Chrośle w latach 50-tych	25
Rysunek 13	Jeziro Radomno z lotu ptaka	29